

ללמד המקום

Parasha Lech-Lecha פְּרָשַׁת לֶךְ-לְךָ

Bereshiet (Genesis) 12:1-17:27

Abraham

In de parasha van deze week, Lech Lecha, sluit HaShem een verbond met (voorheen aka Avram) Abraham en belooft Abraham dat zijn nakomelingen zo talrijk zullen zijn als het stof van de aarde Bereshiet (Genesis) 13:17 en de sterren aan de hemel (15:5). De Midrasj (Lekach Tov) geeft hierop commentaar door te zeggen: “Dat geldt ook voor (Abrahams) kinderen: als ze opstijgen, stijgen ze zo hoog als de hemel; als ze vallen, vallen ze zo laag als het stof.” Israël hier wordt tegelijkertijd vergeleken met zowel sterren als stof. Als we iets verder kijken, schuilt er eigenlijk een veel diepgaander en wetenschappelijk verband in deze verklaring.

Wetenschap;

Volgens modern wetenschappelijk inzicht zijn het stof van de aarde en de sterren van de kosmos zeer nauw met elkaar verbonden. Waar kwam het stof van de aarde vandaan? Waar kwamen trouwens alle elementen van de aarde, en haar gehele hoeveelheid materiaal, vandaan? Het wetenschappelijke antwoord klinkt misschien op het eerste gezicht godslasterlijk, maar het sluit feitelijk naadloos aan bij de Torah en de oude leringen van onze wijzen. Wetenschappers geloven dat de aarde (en het hele zonnestelsel) ongeveer 4,5 miljard jaar geleden is ontstaan, waarschijnlijk uit de overblijfselen van een vorige ster die explodeerde in een enorme supernova. De supernova resulteerde in een nevel van stof en gas, die vervolgens veranderde in nieuwe werelden.

We gaan even terug naar het allereerste begin: het eerste element dat zich in het universum vormde, was eenvoudig weg waterstof, met slechts één proton en één elektron. Het blijft het meest voorkomende element in de kosmos. In onze zon smelten waterstof atomen onder enorme druk samen en vormen helium, het tweede element (met twee protonen en twee neutronen). Uiteindelijk, als de waterstof opdraakt, zullen zelfs helium atomen gaan deelnemen aan fusie. Hierdoor ontstaat het eerste en lichtste metaal, lithium (drie protonen), en vervolgens beryllium (vier protonen), enz. Dit proces gaat doorgaans door tot ijzer (26 protonen wat ook de waarde van HaShem vertegenwoordigt), het meest stabiele atoom en het meest voorkomende metaal in het universum. Wanneer een ster explodeert, of wanneer neutronen van sterren samensmelten, kunnen er zelfs zwaardere elementen ontstaan, waaronder goud en zilver.

Als zodanig wordt door de wetenschap aangenomen dat planeet aarde is gecondenseerd uit de mineralen die lang geleden uit een exploderende ster zijn uitgespuugd. Het lithium en ijzer dat we uit de grond halen, maakte ooit deel uit van een ster!

Sterker nog de atomen waaruit ons lichaam bestaat, maakten ooit ook deel uit van de sterren! De Torah vertelt ons dat het lichaam van Adam uit het stof van de aarde werd gemaakt Bereshiet (Genesis) 2:7, maar dat het stof van de aarde zelf in de sterren werd gesmeed. Met dit alles in gedachten kunnen we dan ook een vrij letterlijk begrip krijgen van HaShems verklaring aan Abraham dat zijn kinderen zowel stof van de aarde als sterren aan de hemel zijn. Het stelt ons ook in staat de oude mystieke leer te waarderen dat de mens een *olam katan* is , een ‘mini-universum’ of microkosmos van het universum is (zie bijvoorbeeld Zohar III, 33b, Ra'aya Mehemna). In dat opzicht is het universum op zijn beurt, een soort van Adam Kadmon een oermens.

ללמד המקום

De grote vraag is echter: wat moeten we met deze wetenschappelijke uitspraken? Zouden ze überhaupt waar kunnen zijn? Zou de aarde gevormd kunnen zijn door de vernietiging van voorgaande werelden? Verbazingwekkend genoeg is dat nu juist wat onze wijzen precies dat aan ons leerden!

Wanorde/orde

De Torah stelt dat voordat HaShem onze wereld schiep, de ruimte aangeduid wordt als *tohu v'vohu* (תהו ובהו) betekend in het Hebreeuws zonder vorm en leegte. En *tehom* (תְהוֹם) is letterlijk vertaald de diepte, je zou het een chaotische en ongevormde diepte kunnen noemen. Nu weten we natuurlijk allemaal dat we niet naar het eind van het universum/ ruimte kunnen kijken, ook al beweren sommige dit wel. Pasgeleden werd er zelfs zoiets verklaard als we zijn bijna aan het begin van het ontstaan van ons universum. Iets wat gewoonweg naar mijn idee niet mogelijk is.

Wat betekent dit alles nu werkelijk? Koning Salomo verklaarde in Kohelet (Prediker) 3:11 dat HaShem alles precies op zijn tijd heeft gemaakt; zelfs de wereld (*gam et ha'olam*). In de Midrasj legt Rabbi Tanchuma uit dat dit betekent dat zelfs de aarde een specifiek tijdstip had waarop zij geschapen werd (*Kohelet Rabbah* 3:11). Rabbi Abahu onderwijst vervolgens: “We leren hieruit dat de Heilige, gezegend zij Hij, werelden zou scheppen en vernietigen, totdat Hij uiteindelijk een wereld maakte die Hem “behaagde”. Rabbi Elazar besluit met de suggestie dat hierop ook wordt gezinspeeld door *tehom* en dus vóór de vorming van de aarde, en zegt dat dit de reden is waarom HaShem uiteindelijk verklaarde dat alles wat Hij maakte “zeer goed” was. HaShem was eindelijk tevreden!

Onze wijzen leerden en beseften dus al lang geleden iets wat de moderne wetenschap recentelijk is gaan beseffen: onze aarde zelf werd gemaakt uit de overblijfselen van voorgaande werelden die HaShem had vernietigd! Het is verbazingwekkend om te bedenken dat de trouwring aan je vinger bedoeld om een eeuwige band te symboliseren. En dat dit is gemaakt van goud atomen die HaShem miljarden jaren geleden in een enorme kosmische explosie heeft gemaakt. Wat te denken van het ijzer dat door je aderen stroomt, alles door HaShem gesmeed, in de oven van een oude ster. Het geeft zulke dingen enorm veel meer betekenis.

In dat opzicht is het belangrijk om te onthouden dat HaShem het universum heeft geprogrammeerd met bepaalde onverzettelijke natuurwetten. Zoals ook vermeld in Yirmiyahu (Jeremia) 33:25. En HaShem volgt over het algemeen Zijn eigen regels, werkend via *derekh ha-teva* ‘natuurlijke manieren’, zoals onze wijzen dat aan ons leerden. Het is daarom niet verrassend dat Hij ook alle vele werelden van het universum op natuurlijke wijze heeft voortgebracht.

Het is intrigerend dat erin de misjna in het traktaat *Uktzin* geschreven is dat HaShem voor elke *tsadiek* (rechtvaardige) 310 werelden heeft gemaakt, waarvan we in de komende wereld kunnen genieten. Dit is gebaseerd op Mishlei (Spreekwoorden) 8:21 waar HaShem belooft dat Hij degenen die Hem liefhebben zal belonen met *yesh* (שׁ), “wat o.a de volgende betekenissen heeft substantie, bestaan en er is of zijn”. Waarvan overigens de numerieke waarde 310 is. Het is ook dan ook HaShems “geschenk” aan de rechtvaardigen, aangezien de numerieke waarde van “geschenk”, *shai* (שׂ) ook 310 is. Als we teruggaan naar de Midrasj hierboven, impliceren onze wijzen dat HaShem een groot aantal werelden heeft gemaakt die Hem behaagden, en niet alleen de wereld waarin we nu wonen. Dit verwijst waarschijnlijk naar alle prachtige werelden die Hij heeft gemaakt via *Derekh Ha-teva*. Deze zijn voor de rechtvaardigen, om in de toekomst te bewonen. En voor degenen die net als ik *van gematria houden*, is het mooi om te weten dat de waarde van *derekh ha-teva* (דֶרֶךְ הַטֵּבָע) ook zelfs 310 is!

En wat kunnen we leren van het idee dat Abrahams nakomelingen zowel stof van de aarde als sterren aan de hemel zijn? Of, met andere woorden zoals het oude gezegde luidt: ‘wij zijn sterrenstof’? We

ללמד המקום

kunnen hiervan leren dat zelfs als we ons als nietig en onbeduidend beschouwen, als een stofje in de uitgestrektheid van de ruimte, HaShem ons toch altijd ziet als Zijn kostbare gloeiende ster.

Shabbat Sjalom

Jaacov

Ha-makom.eu